

IkäOppi - Osallisuutta ja oppimista senioreille

Opiskelijakyselyn raportti

Kyselyn taustaa

IkäOppi opiskelijakysely järjestettiin helmikuussa. Kyselyyn oli mahdollista vastata sähköisesti tai paperilomakkeella. Kohderyhmänä oli Järvilakeuden, Kurikan ja Lapuan kansalaisopistojen +65 opiskelijat. Vastaamista ei rajoitettu ja kyselyn lopussa kysyttiin myös ikä, (Oletko alle 65, 65 tai yli?) joten vastauksia saatiin myös nuoremmilta.

Vastauksia saatiin kaikkiaan 440. Suurin osa paperisina. Osa vastaajista oli täyttänyt lomakkeen vain osittain, joten vastaajien määrä eri kysymyksissä vaihtelee. Paperisena saadut vastaukset lisättiin sähköiseen järjestelmään itse.

Osa vastaajista ymmärsi kyselyn olevan kurssikohtainen, vaikka tarkoitus oli, että asioita arvioitaisiin laajemmin koko opistotoiminnan näkökulmasta yleisellä tasolla. Kysymykset olivat osittain myös vaikeasti hahmotettavia. Esimerkiksi osa vastaajista ei osannut laittaa annettuja teemoja tärkeysjärjestykseen. Myös Webropolin digitaalinen käytettävyys oli muutaman vastaajan mielestä huono. Pitkähköön kyselyyn saatiin kuitenkin runsaasti vastauksia ja materiaalia voidaan käyttää senioripedagogiikan kehittämisessä.

Vastuksia analysoitiin eri tavoin. Webropolin tuottamat taulukot ovat sellaisenaan helposti tulkittavia. Lisäksi käytettiin tekoälyä analyysien tekoon. Avoimet vastaukset luokiteltiin ensin laadullisen tutkimuksen menetelmin ja hankekoordinaattori laati yhteenvedot. Yhteenvedossa ei oteta kantaa siihen ovatko ehdotetut asiat mahdollista toteuttaa vai eivätkö ole.

Ikäoppi -opiskelijakyselyyn vastasi kokonaisuudessaan 440 henkilöä. Vastaajien demografinen profiili:

– Ikäoppi-kyselyn osallistujaprofiili

Vastaajien demografiset perustiedot

88,2 %
on täyttänyt 65 vuotta

Kyselyn pääkohderyhmän muodostavat seniorit, sillä vain 11,9 % vastaajista on alle 65-vuotiaita.

81,3 %
Vahva naisenemmistö

Opiskelijakunta on selkeästi nälvvaltaista: miesten osuus vastaajista on 18,5 %.

Asuinpaikka ja oppilaitos

Kurikan kansalaisopisto

Kurikan kansalaisopisto on suosituin: VII puolet (57,4 %) on Kurikau aslakkalite, seuraevina Lapua (23,2 %) ja Järvillekeus (17,1 %).

Opiskeluaktiivisuus

73,9 %
osallistuu kursseille vuosittain

Suurin oaa vastaajista käy säännöhiseeti yhdellä tai muutamalla kursseilla joka vuoei.

19,2 %
Aktiiviset moniopiskelijat

Jopa 19,2 % vastaajista osallistuu vuosittain useille eri kursseille.

1,2 %
ei käytä palveluita lainkaan

- **Ikä:** Kyselyn pääkohderyhmänä olivat yli 65-vuotiaat opiskelijat, ja valtaosa vastaajista kuuluikin tähän ryhmään. Vastaajista **88,2 % on iältään 65 vuotta tai yli**, kun taas alle 65-vuotiaita on 11,8 %.
- **Sukupuoli:** Vastaajakunta on vahvasti naisenemmistöinen. **Naisia on 81,3 %** ja miehiä 18,5 %. Pieni osa (0,2 %) ei halunnut kertoa sukupuoltaan.
- **Asuinpaikka:** Vastaajat jakautuvat varsin tasaisesti asutuskeskusten ja syrjäisempien alueiden kesken. Kaupungin tai kunnan **keskusta-alueella asuu 40,7 %** ja **haja-asutusalueella 38,4 %** vastaajista. Muulla taajama-alueella asuvien osuus on 20,9 %.
- **Kansalaisopisto:** Yli puolet vastaajista on **Kurikan kansalaisopiston asiakkaita (57,4 %)**. Seuraavaksi eniten vastaajia on Lapuan kansalaisopistosta (23,2 %) ja Järvilakeuden kansalaisopistosta (17,1 %). 2,3 % ilmoitti pääasialliseksi opistokseen jonkin muun.
- **Aktiivisuus opiskelijana:** Vastaajat käyttävät opiston palveluita säännöllisesti. Suurin ryhmä, **73,9 % vastaajista, osallistuu vuosittain yhdelle tai muutamalle kurssille**. Joka vuosi useille kursseille osallistuvia on 19,2 %. Satunnaisesti luennoilla tai tapahtumissa käy 5,7 % vastaajista, ja palveluita täysin käyttämättömiä on vain 1,2 %.

Seniorien motivaatio osallistua kansalaisopiston toimintaan rakentuu vahvasti sosiaalisten suhteiden, arjen rytmyyksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ympärille.

Miksi seniorit opiskelevat? Kansalaisopiston merkitys yli 65-vuotiaille

IkäOppi-hankkeen kysely (440 vastaajaa, yli 65-v.) paistaa, että kansalaisopisto on seniorille tärkeä sosiaalinen ja henkinen ankkuri. Osallistumisen pääsyyt liittyvät vuorovaikutukseen ja mielen virkeyteen, ei niinkään konkreettiseen suorittamiseen.

1. Ryhmän tuoma sosiaalinen vuorovaikutus

Kurssit ovat "henkireikä" ja keino tavata ystäviä sekä uusia tuttavuuksia.

(Keskiarvo 3,1)

Tärkeimmät syyt osallistua (Sijat 1-3)

2. Uuden oppiminen

(Keskiarvo 3,2)

Uteliaisuus säilyy; 17,1 % nimesi tämän tärkeimmäksi syyksi.

3. Osaamisen ylläpito ja harrastuksen jatkaminen

(Keskiarvo 3,2)

Pitkäaikaisten harrastusten jatkaminen ja taitojen hiominen tutussa ympäristössä.

4. Henkisen virkeyden ylläpito

Tuovat säännöllistä rytmiä viikkoon ja auttavat "pitämään seinät loitolla" ja mielen virkeänä.

(Keskiarvo 3,3)

Hyvinvointi ja vireys (Sijat 4-5)

(Keskiarvo 3,6)

5. Fyysisen kunnon ylläpito

Fyysinen kunto on jakava tekijä: 26,5 % vastaajista piti tätä kaikkein tärkeimpänä (erityisesti liikuntakurssilaiset).

Vähiten tärkeä tekijä (Sija 6)

6. Tuotteen valmistaminen

(Keskiarvo 4,5)

Lähes puolet vastaajista (49,1 %) asetti konkreettisen tuotteen valmistamisen tärkeysjärjestyksessä viimeiseksi. Senioriopiskelijoille kurssilla koettu prosessi, keskustelut ja yhdessäolo painavat vaakakupissa enemmän kuin valmis käsiyö tai esine.

Ääniä kurssilta – Mitä muuta opiskelu antaa?

"Saa omaa aikaa omaisen huolehtimisen ohella."

"Vähentävät yksinäisyyttä ja tarjoavat henkireiän."

"Rytmittää viikon toimintan!"

Myös opettajien kannustava ja rauhallinen tyyli lun turvallisuuden tunnetta.

Avoimista vastauksista koottuja motivaatiotekijöitä 1/2

Sosiaalisuus ja yhteisöllisyys. Sosiaaliset kontaktit ovat useimmille osallistujille tärkein syy lähteä kurssille.

- **Yksinäisyyden torjuminen:** Kurssit tarjoavat mahdollisuuden tavata ihmisiä ja lievittää yksinäisyyden tunnetta.
- **Kuuluminen ryhmään:** Vastaajat arvostavat hyvää porukkahenkeä ja tunnetta yhteisöön kuulumisesta.
- **Yhteiset kokemukset:** Hauskat jutut, yhdessäolo ja tekeminen muiden kanssa tuovat elämäniloa.

Arjen rytmi ja kotoa lähteminen. Kansalaisopisto toimii tärkeänä tekijänä aktiivisen arjen ylläpitämisessä.

- **Viikon rytmittäminen:** Kurssit tuovat säännöllisyyttä ja sisältöä viikkoon.
- **Kotoa poistuminen:** Toiminta antaa syyn lähteä "ihmisten ilmoille", jolloin "seinät eivät kaadu päälle".
- **Vaihtelu:** Kurssit tarjoavat vaihtelua kotiarkeen ja esimerkiksi omaishoitajan raskaaseen työhön ja arkeen.

Fyysinen ja henkinen hyvinvointi. Osallistumisella pyritään ylläpitämään toimintakykyä mahdollisimman pitkään.

- **Toimintakyvyn ylläpito:** Liikuntakurssit auttavat säilyttämään notkeuden, liikuntakyvyn ja lihaskunnon.
- **Henkinen vireys ja muisti:** Kursseilla huolletaan muistia ja pidetään mieli virkeänä.
- **Rentoutuminen:** Toiminta auttaa irtautumaan arjen askareista ja tarjoaa henkireiän.

Avoimista vastauksista koottuja motivaatiotekijöitä 2/2

Oppiminen ja itsensä toteuttaminen. Uuden oppiminen ja harrastusmahdollisuudet motivoivat kokeilemaan uutta. Eläköityneillä siihen on myös aikaa.

- **Uudet taidot:** Mahdollisuus oppia asioita, joihin työelämän aikana ei ollut tilaisuutta.
- **Luovuus:** Erityisesti kädentaidot ja taide tarjoavat tavan toteuttaa itseään.
- **Tiedonhaku:** Kurssit ovat väylä saada uutta tietoa ja ideoita. Pysyy ajantasalla.

Opettajan merkitys ja opetuksen laatu. Laadukas ohjaus on keskeinen tekijä kurssilla viihtymiseen.

- **Kannustava ilmapiiri:** Opettajan innostavuus, kärsivällisyys ja positiivinen asenne ovat tärkeitä.
- **Turvallinen oppimisympäristö:** Rauhallinen ja ymmärtäväinen opetustyyli luo turvallisuuden tunnetta.
- **Yksilöllinen ohjaus:** Välitön palaute ja avun saaminen on arvostettua.

Saavutettavuus ja hinta. Paikallisuus ja edullisuus madaltavat kynnystä osallistua.

- **Lähipalvelut:** On tärkeää, että toimintaa järjestetään omassa kylässä tai lähellä kotia.
- **Edullisuus:** Kansalaisopisto nähdään huokeana tapana harrastaa ja kehittää taitoja.

Kysyttiin, millaista tukea opiskelija toivoisit saavansa kansalaisopistolta jos fyysinen tai kognitiivinen toimintakyky heikkenisi.

Muutama vastaaja oli sitä mieltä, että tuen järjestäminen ei ole opiston asia. Joku toivoi itse ymmärtävänsä jäädä pois. Ei haluta olla muille kurssilaisille taakaksi. Kysymykseen saatiin 148 avointa vastausta. Laadullisessa analyysissä jätettiin huomiotta vastukset, joissa tukea ei haluttu tai tarvittu sekä myös ne, joissa vastaajan mielestä tuki on jo nyt riittävää.

Vastuksista nousi selkeästi esiin seuraavat teemat:

KULKEMINEN, AVUSTAJA, OPETTAJIEN TAIDOT, SOPIVAT KURSSIT, SAAVUTETTAVUUS, OHJAUS JA APUVÄLINEET

Moni vastaaja koki **kulkemisen** kynnyskysymykseksi, erityisesti jos oma auto jää pois käytöstä.

- **Kuljetusratkaisut:** Palvelutaksien, yhteiskuljetusten ja kimppekyytien koordinointi.
- **Hajautettu opetus:** Kurssien tuominen lähelle asuinalueita ja kyliä, jotta matkat eivät muodostu esteeksi.
- **Etäosallistuminen:** Mahdollisuus seurata luentoja ja kursseja kotoa käsin (esim. Teams tai Zoom), mikä auttaa liikkumisrajoitteissa ja huonolla säällä.

Saavutettavuuteen liittyvät kommentit liittyivät sekä fyysiseen saavutettavuuteen eli esteettömyyteen että saavutettavuuteen laajemmin. Esteettömyyden todettiin parantuneen ja muutama korjausehdotus kohdistui yksittäisiin tiloihin. Tiloilta toivotaan helppokäyttöisyyttä ja aistiesteettömyyttä.

- **Esteettömyys:** Opetustilojen sijoittaminen katutasoon tai hissillisiin tiloihin, portaiden välttäminen ja kaiteiden lisääminen. Selkeät kulkureitit.
- **Kuulemisen ja näkemisen varmistaminen:** Toivottiin mikrofonien käyttöä, opettajilta kuuluvaa puhetta ja induktiosilmukoiden tarjoamista huonokuuloisille. Hyvä valaistus erityisesti kädentaitokursseilla on tärkeää.
- **Aika ja paikka:** Kurssien pitäisi olla päivällä ja lähellä. Kylillä järjestettävän toiminnan merkitys on iso haja-asutusalueella asuville senioreille.
- **Etäkurssit:** Useammassa vastauksessa oli mainittu, että etäyhteydellä osallistuminen on hyvä vaihtoehto silloin kun ei pääse paikalle. Mahdollisuutta siihen pitäisi tarjota useammin.

Toivottiin muisti- ja liikuntarajoitteisille **omia kursseja**, mutta toisaalta vastaajat mainitsivat tarjolla olevan jo nyt monipuolisesti eri tasoisia liikuntakursseja. **Opetusmetodien** tulisi joustaa oppijan tarpeiden mukaan.

- **Rauhallinen tahti:** Opetuksen hitaampi eteneminen, asioiden toistaminen ja selkeä puherytmi.
- **Räätälöidyt ryhmät:** Omat ryhmät muistiongelmallisille tai liikuntarajoitteisille (esim. muistijooga, istumajumppa).
- **Yksilöllinen ohjaus:** Opettajien taidon lisääminen kohdata erilaisia rajoitteita ja tarjota kädestä pitäen ohjausta.
- **Tukimateriaalit:** Oppimisen tueksi kaivattiin materiaalia, josta voi kerrata asioita.

Avustajaa toivottiin mukaan kurssille 12 vastauksessa. **Avustajatoimintaan** ehdotettiin monia erilaisia tapoja.

- Toivottiin, että joku **läheinen** voisi osallistua kurssille ilmaiseksi, jos hän olisi vajaakuntoisen henkilön **henkilökohtainen avustajana**. Tällöin opettajan aikaa ei kuluisi niin paljon yhden opiskelijan auttamiseen.
- Avustaja voisi olla **kurssikohtainen**, jolloin hän auttaisi opettajan apuna kaikkia.
- Mainittiin **vapaaehtoistoimintana järjestetty kurssikaveri tai kurssiystävä** SPR:n ystävätoiminnan tapaan.

“Lähisukulainen tai joku läheinen henkilö saisi olla tukena kurssilla. Hän myös tuo minut kurssille, siis auttaa minut kurssille ja kotiin.”

“Syrjimättömyys ja ymmärrys; tunne siitä, että on tervetullut rajoitteista huolimatta.”

“Tarpeellista tukea muut osallistujat huomioiden. Ei saa kuitenkaan olla niin että omat rajoitteeni aiheuttavat muille kurssilaisille liikaa odottelua opettajan neuvoa tarvitessaan.”

“Minusta tukea on ainakin valitsemillani kursseilla riittävästi saatavilla jo nyt. Luulenpa, että liikkumisen tai muistin huononemisen johdosta jätän mieluummin kurssin kuin ryhdyn enenevässä määrin autettavaksi. Se ei ole tuolloin enää kansalaisopiston tehtävä mielestäni. Rajansa kaikella.”

"Opettajan innostava ja
kärsivällinen tapa opettaa, ohjata,
neuvoa."

Ruusuja toimiston työntekijälle, joka ehdotti
tuolijoogaa. En pystynytkään kuntosalia
jatkamaan, Ehdotti, kysyi ohjaajalta, jos
mahdun mukaan ja ilmoitti, että pääsen
kurssille.

*"Puhujien liiallinen kiire haittaa sekä kuulemista että asian ymmärtämistä eli harventakaa puheen
tahtia."*

"Sellaisia kursseja, joissa esim. muistisairaus hyväksytään."

*"Kurssit voisi suunnitella tiettyjä ryhmiä ajatellen, jossa opiskelisi em. ongelmista kärsiviä ihmisiä
joka mahdollistaisi opiskelun ja harrastuksen jatkumon, etteivät kokisi jäävänsä ulkopuoliseksi."*

Millaisiin ongelmiin voisi vastata ikääntyvien ohjauspalvelulla?

Ohjaus voi olla **henkilökohtaista ohjausta ja tarkempaa ennakkotietoa** esim. opinto-oppaassa. Kurssikuvaukset ovat erityisen tärkeitä ja niiden tulisi pitää paikkansa myös toteutusvaiheessa.

Moni vastaaja pohtii, pärjääkö hän kurssilla, jos näkö, kuulo tai liikkuminen on heikentynyt.

- **Ongelma:** Opiskelija ei tiedä, onko kurssin tahti liian nopea tai vaatimustaso liian korkea.
- **Ohjausratkaisu:** Henkilökohtainen opastus oikeanlaisen kurssin valintaan, jotta opiskelija löytää tilanteeseensa sopivan ryhmän.
- **Opaaseen lisättävä tieto:** Merkinnät kurssin tahdista (esim. "rauhallinen eteneminen") ja vaatimustasosta.

Riittävä tieto tilojen fyysisestä saavutettavuudesta helposti saatavilla

- **Ongelma:** Pelko siitä, pääseekö kurssipaikalle perille asti (esim. kudontapaikan portaat tai balettisalin saavutettavuus).
- **Ohjausratkaisu:** Mahdollisuus kysyä yhteyshenkilöltä tarkasti kunkin opetuspisteen esteettömyydestä.
- **Opaaseen lisättävä tieto:** Esitteeseen tulisi merkitä selkeästi, onko tila katutasossa, onko siellä hissi ja millaiset ovat WC-tilat.

Toimintakyvyn heikkeneminen koetaan usein nöyryyttävänä, mikä saattaa johtaa harrastuksen lopettamiseen kokonaan.

- **Ongelma:** Opiskelija ei tiedä, milloin olisi aika siirtyä esimerkiksi muistiryhmään tai kevyempään jumppaan, ja kokee jäävänsä muiden jalkoihin.
- **Ohjausratkaisu:** Ohjauspalvelu, joka auttaa siirtymään joustavasti ryhmästä toiseen (esim. muistisairaiden ryhmään) toimintakyvyn muuttuessa.
- **Opaaseen lisättävä tieto:** Selkeät kuvaukset siitä, kenelle erityisryhmät (esim. muistijooga tai istumajumppa) on tarkoitettu.

Opiskelijat toivovat, että heidän rajoitteensa huomioitaisiin jo ennen kurssin alkua ilman, että asiasta tarvitsee tehdä numeroa muiden edessä.

- **Ongelma:** Tarve tuelle (esim. apu portaissa tai muistuttaminen kurssiajoista) on olemassa, mutta sen pyytämiselle ei ole virallista kanavaa.
- **Ohjausratkaisu:** Mahdollisuus ilmoittaa tuen tarpeesta jo ilmoittautumisvaiheessa (esim. lomakkeen "tarvitsen apua" -kohta).
- **Opaaseen lisättävä tieto:** Ohjeet siitä, miten opiskelija voi saada itselleen kurssikaverin tai avustajan.

Vaikka digitaitoja löytyy, moni arvostaa perinteisiä kanavia.

- **Ongelma:** Pelkkä nettisivuilla oleva tieto ei riitä antamaan varmuutta osallistumiseen liittyvistä asioista.
- **Ohjausratkaisu:** Puhelimitse tapahtuvan neuvonnan ja "aidon ihmisen" tavoitettavuuden säilyttäminen.
- **Opaaseen lisättävä tieto:** Selkeä yhteystieto henkilölle, joka tuntee kurssien sisällöt ja tilojen vaatimukset.

Miten kurssilaisten elämänviisautta, kokemusta ja taitoa voisi hyödyntää kursseilla enemmän?

Useissa vastauksissa mainittiin, että tämä toteutuu jo tai ei tarvita. Vaikka osa vastaajista kokee, ettei elämäkokemuksen korostaminen ole tarpeellista tai se toteutuu jo riittävästi, monet tunnistavat tapoja, joilla kurssilaisten osaamista voitaisiin hyödyntää aktiivisemmin.

Vuorovaikutus ja keskustelu. Monet vastaajat korostavat, että elämänviisaus välittyy parhaiten luontevan sosiaalisen kanssakäymisen kautta.

- **Aikaa vapaalle keskustelulle:** Kurssilla tulisi olla riittävästi aikaa keskustella ja vaihtaa ajatuksia.
- **Epäviralliset kohtaamiset:** Kahvitauot ja "seurustelu" nähdään tärkeinä hetkinä kokemusten jakamiseen.
- **Aktiivinen kuuntelu:** Sekä opettajan että muiden kurssilaisten tulisi kuunnella toistensa kokemuksia ja näkemyksiä.
- **Lyhyet loppupurkuhetket:** Tunnin loppuun voitaisiin varata aikaa yhteiselle yhteenvedolle.

Vertaisoppiminen ja avustavat roolit. Osaavampien kurssilaisten hyödyntäminen resurssina nousee vastauksissa vahvasti esiin erityisesti kädentaitoihin liittyvillä kursseilla.

- **Vertaisohjaus:** Kokeneemmat kurssilaiset voivat neuvoa ja auttaa vähemmän kokeneita.
- **Apuopettajina toimiminen:** Pitkään harrastaneet voisivat toimia virallisina tai epävirallisina apuopettajina, mahdollisesti alennettua kurssimaksua vastaan.
- **Itseohjautuvat ryhmät:** Kurssi voisi toimia ilman varsinaista opettajaa, jolloin joku kurssilaisista huolehtii käytännön asioista, kuten ovien avaamisesta.
- **Taitojen esittely:** Mahdollisuus nähdä muiden kurssilaisten aiemmin tekemiä töitä

Kurssin suunnittelu ja menetelmät. Kurssilaisten taustat ja toiveet tulisi huomioida jo suunnitteluvaiheessa ja opetuksen aikana.

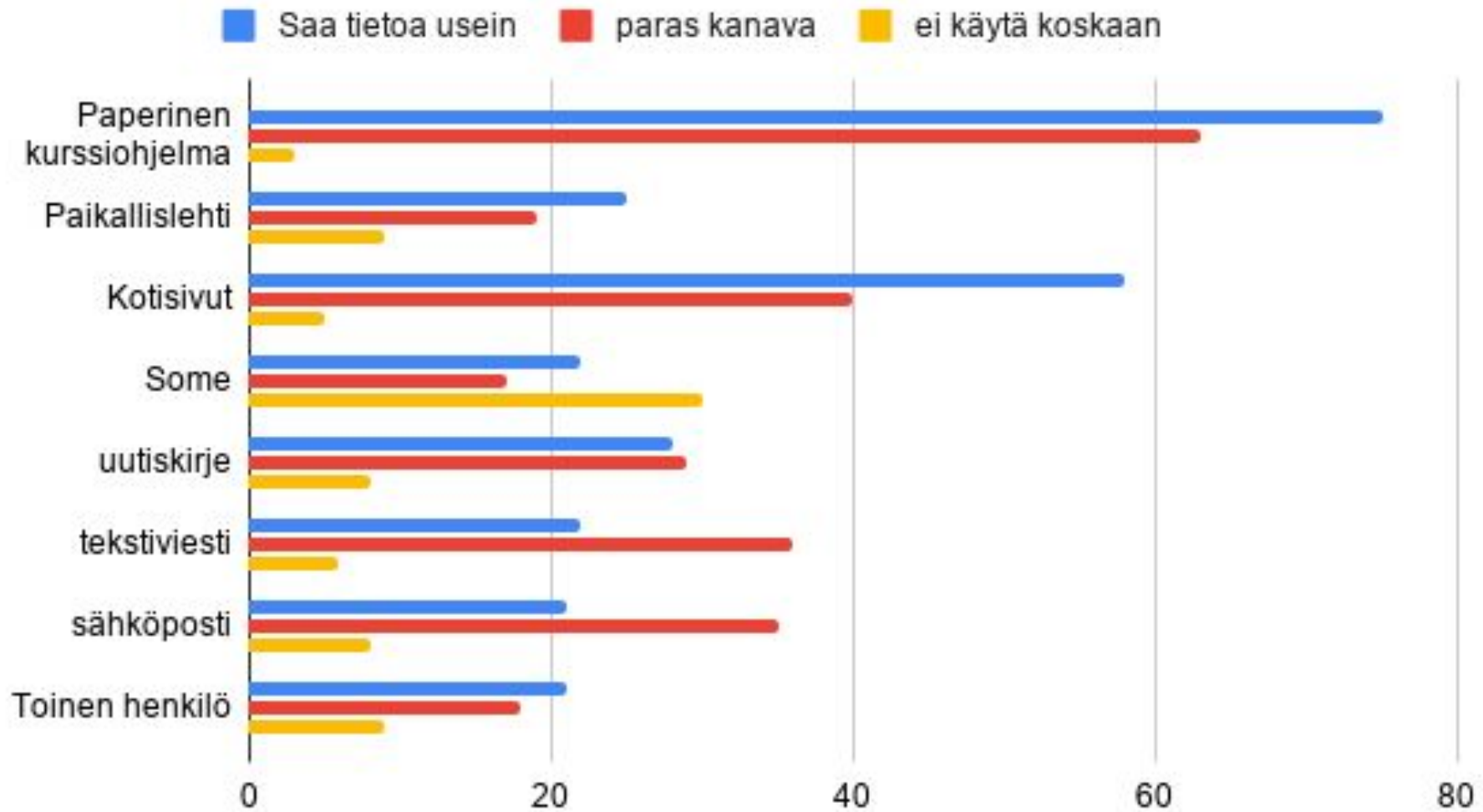
- **Osaamisen kartoitus:** Kurssin alussa voitaisiin selvittää osallistujien tietotaitoa ja kiinnostuksen kohteita.
- **Yhteissuunnittelu:** Kurssin sisältöä ja toimintatapoja voitaisiin suunnitella yhdessä oppijoiden kanssa.
- **Käytännönläheisyys ja ryhmätyöt:** Elämäkokemusta on helpompi hyödyntää käytännönläheisissä tehtävissä ja ryhmätöissä.
- **Armollinen ote:** Esimerkiksi kielten opiskelussa painopistettä voisi siirtää kieliopista ymmärretyksi tulemiseen ja puhumiseen.

Haasteet ja huomioitavat seikat. Kaikki eivät halua, että heidän kokemuksestaan korostetaan kurssilla.

- **Vapaaehtoisuus:** Osallistuminen ja oman osaamisen jakaminen pitää olla vapaaehtoista. Moni haluaa olla vain "yksi muiden joukossa" eikä kaipaa osallistavampaa otetta.
- **Yksityisyyden kunnioitus:** Liiallinen henkilökohtaisten asioiden esille tuominen voi tuntua epämiellyttävältä tai asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan.
- **Opettajan auktoriteetti:** Luottamus opettajan ammattitaitoon on tärkeää, eikä kurssilaisten haluta alkavan jakaa väärää ohjeita. Osa kokee, ettei opettajaa sovi mennä neuvomaana toisten esille tuominen voi jopa asettaa ryhmäläiset eriarvoiseen asemaan.
- **Roolien selkeys:** "Olen viihtymässä, en töissä". Moni vastaaja suhtautuu varauksella siihen, että opiskelijat ottaisivat liian aktiivisen roolin opettamisessa. Vastauksissa korostetaan, että opettaja on paikalla opettamassa ja kurssilaiset oppimassa.

Miten tieto kulkee

Mistä tuli ruusuja...

Opiskelijat antavat erittäin paljon kiitosta kansalaisopiston toiminnasta, opetuksen laadusta ja ilmapiiristä. Positiivisessa palautteessa korostuvat seuraavat asiat:

- **Opettajien ammattitaito ja asenne:** Opettajia kiitellään vuolaasti ihaniksi, motivoituneiksi ja päteviksi. He ottavat kaikki huomioon, ja opetus on sovitettu opiskelijoiden kykyihin sopivaksi.
- **Monipuolinen ja laadukas tarjonta:** Kurssivalikoimaa ja luentoja pidetään laajana, korkeatasoisena ja riittävänä lähes joka ikäryhmälle. Erityisesti Järvilakeuden kansalaisopisto saa kiitosta rohkeudesta kokeilla uutta ja ottaa ohjelmaan uusia aiheita.
- **Yhteishenki ja ilmapiiri:** Kursseilla on avoin, myönteinen ja turvallinen ilmapiiri, jonne on mukava tulla. Ryhmissä on mukavia osallistujia ja tekeminen on rentoa, ei pakottavaa.
- **Asiakaspalvelu ja auttaminen:** Toimiston henkilökunta on saanut kiitosta avuliaisuudesta, esimerkiksi digitaalisessa ilmoittautumisessa auttamisesta tai jopa korvaavan kurssipaikan etsimisestä, kun alkuperäinen harrastus ei enää onnistunut.
- **Viestinnän onnistumiset:** Ennen kurssin alkua tulevat tekstiviesti- ja sähköpostimuistutukset koetaan erittäin hyviksi. Myös kotiin jaettavaa paperista kurssiohjelmaa pidetään edelleen parhaana tiedonlähteenä

...entä risuja?

Negatiivinen palaute kohdistuu hyvin konkreettisiin arjen asioihin, kuten tiloihin, maksuihin, tiedonkulkuun ja kurssien toteutumiseen. Tiloihin liittyvät ja yksittäistapausten kaltaiset negatiiviset palautteet voivat johtua monista, opistostakin riippumattomista eri syistä ja ne on jätetty tästä pois.

- **Sivukylien eriarvoinen asema:** Haja-asutusalueilla asuvat kokevat, että vaatimus 10 hengen minimiosallistujamäärästä on kylillä liian korkea ja johtaa kurssien epäreiluun peruuntumiseen. Lisäksi kulkeminen pitkien välimatkojen takia on hankalaa, kun omaa kulkuneuvoa ei ole.
- **Hinnoittelu ja kurssien pituus:** Kurssien hintoja pidetään osin liian kalliina, ja usealle kurssille osallistuminen käy eläkeläiselle raskaaksi. Samalla opiskelijat harmittelevat, että opintokertoja on vähennetty, kurssit alkavat syksyllä liian myöhään ja loppuvat keväällä liian aikaisin. Useamman kurssin yhteishintaan toivotaan paljousalennusta.
- **Ilmoittautumisen vaikeus:** Suosituimmille kursseille (esim. jooga) on erittäin vaikea päästä, koska nopeat digi-ilmoittautajat vievät paikat heti. Rannalle jääneet toivovat etusijaa seuraavalle kurssille.
- **Opetuksen tasoerot samassa ryhmässä:** Usealla kurssilla (esim. kielet, käsityöt) on samassa ryhmässä vasta-alkajia ja vuosia harrastaneita konkareita. Tämä johtaa siihen, että opettajan aika kuluu tuttujen kanssa, aloittelijat jäävät ilman tukea ja yhdistetyillä kursseilla toinen aihe saattaa jäädä paitsioon.
- **Sitoutuminen kurssikuvaukseen:** Opetuksen pitäisi olla sitä, mitä on luvattu, esim. alkeiskurssille tuleva olettaa, että opetus lähtee perusteista.

Tiivistelmä tuloksista

IkäOppi-opiskelijakyselyyn vastasi yhteensä 440 henkilöä, joista valtaosa on yli 65-vuotiaita aktiivisia naisopiskelijoita. **Ylivoimaisesti tärkeimmäksi syyksi** osallistua kursseille nousi **ryhmän tuoma sosiaalinen vuorovaikutus ja yhteisöllisyys**. Sosiaalisuuden lisäksi ikääntyneet arvostavat suuresti uuden oppimista sekä henkisen ja fyysisen virkeyden ylläpitämistä, sillä kurssit tuovat rytmiä arkeen ja torjuvat tehokkaasti yksinäisyyttä.

Opistojen **ilmapiiri on tulosten perusteella erinomainen**, sillä valtaosa vastaajista kokee olonsa kursseilla turvallisiksi ja tuntee tulleensa uuteen ryhmään lämpimästi vastaanotetuksi. Erityisen paljon kiitosta saavat **opettajat** ammattitaidostaan, ymmärtäväisyydestään ja kyvystään luoda rento oppimisympäristö. Viestinnän osalta tulokset ovat yksiselitteiset: **paperinen kurssiohjelma on ikääntyneille ylivoimaisesti paras tiedonlähde**, kun taas sosiaalinen media tavoittaa heidät erittäin huonosti.

Suurimpina esteinä osallistumiselle ovat kurssien nopea täytyminen, opiskelijoiden omat terveydelliset haasteet sekä vaikeudet kuljetuksissa kurssipaikalle. Epäkohtina ja kehittämiskohteina esiin nousevat toistuvasti opiskelutilojen puutteet, liian korkeat osallistujamäärävaatimukset sivukylillä sekä turhautuminen siihen, että vasta-alkajat ja konkarit on sijoitettu samaan ryhmään. Vastauksissa ehdotetaankin opiston toiminnan parantamiseksi muun muassa **avustajien maksutonta osallistumista, selkeämpiä tasoryhmiä sekä minimiosallistujamäärien laskemista haja-asutusalueilla**. Kaiken kaikkiaan kysely osoittaa, että kansalaisopisto tekee elintärkeää työtä ikääntyneiden osallisuuden ja hyvinvoinnin turvaajana, mutta käytännön saavutettavuuteen pitää vielä panostaa.

